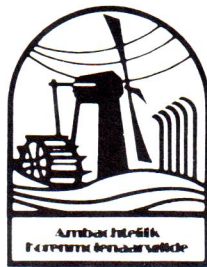

Van

Haver Tot Gort

AMBACHTELIJK KORENMOENAARSGILDE

wordt vertrouwd, elektriciteit heeft in al onze molens zijn intrede gedaan. Dit leidde tot mechanisatie in de vorm van door diesel of elektriciteit aangedreven apparatuur. Ook automatisering is in een aantal molens aanwezig, vaak in de vorm van volmelders en daarmee samenhangende besturingen die motoren in- of uitschakelen. In Wervershoof en Stiens heeft nu ook de computer zijn intrede gedaan.

Molen in het computer tijdperk

Dit nummer wordt praktisch in zijn geheel gewijd aan Stiens. We willen eens kijken hoe de molenaars de stap van automatisering naar computerisering hebben gemaakt. Het feit dat de ledenvergadering in mei in Stiens wordt gehouden, speelt ook een belangrijke rol. De molenaars Gert Klijnstra en Johan Cnossen zullen dan de gastheren zijn. We hopen dat iedereen bij het lezen van dit nummer zo nieuwsgierig wordt, dat hij naar de ledenvergadering komt. De molen is zeker een bezoek waard.

Dat molens bedrijven zijn die de ontwikkeling bijhouden blijkt uit de molen van Stiens. Alle molenaars die bij het Gilde zijn aangesloten werken op molens die meer of minder met hun tijd zijn meegegaan. Er is geen enkele molen waar alleen nog op windkracht

De nieuwe molen van Stiens is naar eigen inzicht herbouwd

Voor sommigen zal het een spectaculaire brand zijn geweest, voor molenaars moet hij alleen maar een rampzalige aanblik hebben geboden: de molen van Stiens die als een fakkel in brand ging in de Nieuwjaarsnacht van 1992. Een afzwaaiende vuurpijl was de oorzaak van deze catastrofe. Maar dat gezegd zijnde, blijkt uit iets akelig toch ook weer iets goeds te kunnen voortkomen. In dit geval een nieuwe molen in Stiens. Een molen die zo is ingericht, dat je mag spreken van een maalwerktuig dat alle mogelijkheden uitbuit die de huidige stand van de technologische ontwikkelingen te bieden heeft. Omdat we in mei op de molen van Stiens te gast zijn leek het ons een goed idee naar Friesland af te reizen en te horen en te zien wat ons bij dat bezoek te wachten staat.

Laten we beginnen bij het begin van de Stiens molen. Toen men in 1977 met de bouw begon ging het al om een wederopbouw van een ouder exemplaar. In 1979 was deze molen klaar. Er stond een nieuwe molen die alleen drie koppels stenen bezat.

De Echter Bakkers van Friesland zochten in dezelfde tijd een molen en kwamen zo in Stiens terecht. In 1980 is door De Echte Bakkers de molen De Hoop BV opgericht en begonnen met de aanschaf van de inventaris. De aandelen van de BV zijn voor 60% in handen van De Echte Bakkers en de overige aandelen zijn in handen van particulieren. De molenaars zijn in loondienst. De hoogte van hun salaris hangt niet af van de gerealiseerde omzet. Doordat De Echte Bakkers de molen in bezit hadden steeg de omzet flink. Dit leidde tot steeds meer apparatuur, mechanisatie en, deels daarmee samenhangend, automatisering. Oorspronkelijk leverde Stiens alleen aan De Echte Bakkers. Maar deze zijn nu iets gemakkelijker in het toelaten van andere afnemers doordat meer omzet het rendement van de molen verhoogt.

Nieuwjaarsdag 1992 brandde de molen dus uit. Het houten, met riet gedekt achterkant brandde volledig uit, alleen de muren stonden nog overeind. De wieken vielen gelukkig, in de sloot en niet op het gas-reduceer-station van de

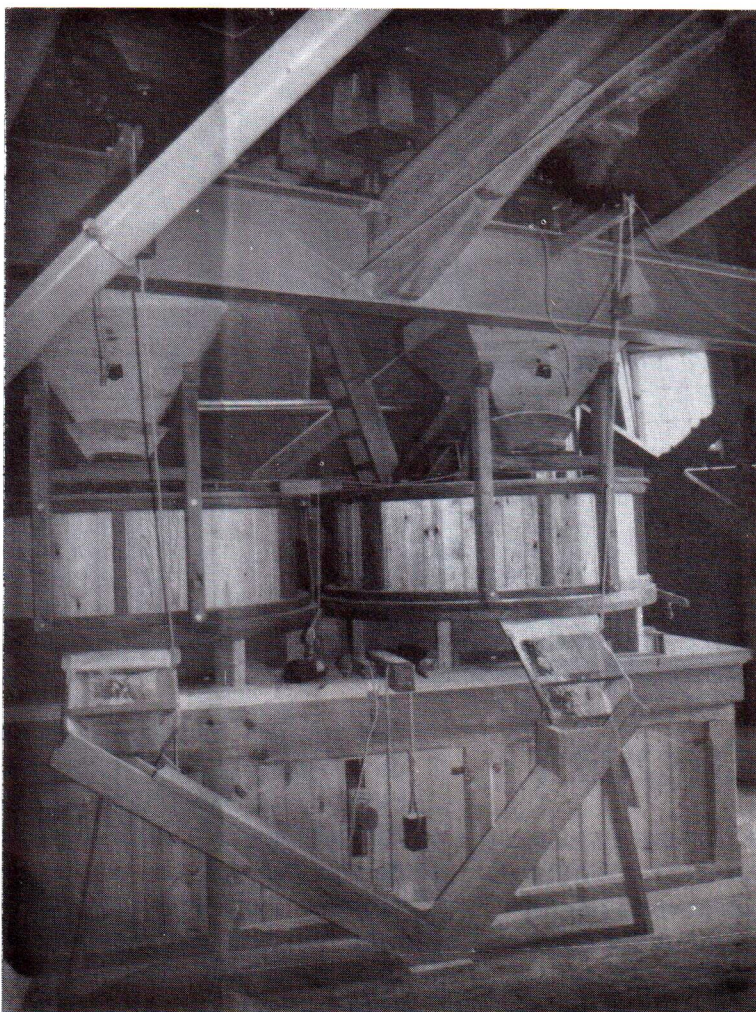
NAM. (In dit gebouw wordt de druk van het gas dat uit een gasveld komt, teruggebracht van 40 naar 8 bar). Ze vielen ook niet op het zwembad of de loods, al met al een geluk bij een ongeluk. De eerste zolder in de stenen onderbouw was ook nog aanwezig met daarop tarwe en molenstenen. Op 1 januari is ook al begonnen met het opruimen van de rotzooi en binnen 5 dagen is er 120 kubieke meter puin afgevoerd.

De molen was goed verzekerd en half januari had men de voorlopige toezegging dat er uitgekeerd zou worden. Dat bedrag zou hoger zijn als er tot herbouw gesloten zou worden. Het schadebedrag, bestaande uit herbouwkosten, herinrichtingskosten en bedrijfschade, bedroeg ongeveer 2 miljoen. Op 18 januari nam de gemeenteraad van Leeuwarderadeel officieel het be-

sluit om de molen te herbouwen. Molenmaker Kolthof zou het staande werk verzorgen en Groot Wesseldijk het gaande werk, onder andere de doorboorde as en de twee Ten Have wieken. Beide molenmakers hebben tijd vrijgemaakt voor deze wederopbouw.

De loods bij de molen waar de tarweontvangst is en de reinigungsapparatuur staat is wonderwel behouden gebleven. Wel moesten er een paar pannen worden vervangen. Daardoor kon er in februari al weer geschoond en gemelangeerd worden. Met die grondstoffen werd in Wervershoof volkorenmeel gemaakt en in Birdaard gebroken en geplette tarwe.

De fundering is verstevigd en er is een betonnen ringbalk rond de muur gelegd om te zorgen dat de molen niet uit elkaar zou schuiven. De muren zijn schoongespoten en opnieuw gevoegd,

de bovenste losse stenen zijn opnieuw gemetseld:

Johan Cnossen, een van de molenaars, heeft de molen getekend. Hij heeft een tijd bij een molenaar gewerkt en is bouwkundig onderlegd. Johan kon de molen geheel naar eigen inzicht tekenen en hij is daarbij uitgegaan van een Fries Bouwtype met stevige uitbrekers aan de achtkantsstijlen en een Friese kap. Hij heeft rekening gehouden met de wijze waarop vroeger de afmetingen van een molen werden bepaald. Men koos de lengte van de wieken en een aantal belangrijke maten kon daar uit afgeleid worden. De lengte van de wieken werd bepaald door de afmetingen van de oude molen. De vlucht is iets groter geworden omdat er prachtig rechte Oregon Pine balken waren van 35 centimeter in het vierkant, die 30 centimeter langer waren dan de oude. De vlucht is daardoor ook vergroot tot 24,55 meter, 30 centimeter langer. De buitendiameter van het boventafelment is 1/5 van de vlucht, het onder-tafelment 1/3.

Verhoudingen spelen ook bij de kap een rol. De oude kap had een Zuid-Hollands model en was plat gehouden. Dit was niet in de Noordelijke verhoudingen en daarom is de achterste kaspant 50 cm hoger en de voorste 20 cm. De nokhoogte wordt bepaald door de lengte van de kap, dat is de afstand tussen voorkant windpeluw en achterkant korte spruit. De nokhoogte is de helft van de lengte. Op de foto kan men zien dat kap nu vrij recht is van boven.

Geen monument

In verband met silo's boven de stenen is er een zolder uitgelaten, zodat er een drietal grote bovenkarren/silo's gebouwd konden worden. Het is nog zo nieuw dat de inhoud ervan nog niet bekend is. De molen kon aangepast worden aan de wens van de molenaars omdat de molen in Stiens geen monument is. De molen stond niet op de monumentenlijst toen hij in 1977 herbouwd werd. Daardoor kon ook een koppel stenen en het luiwerk weggelaten worden en is de houden draagbalk vervangen door een ijzeren I profiel. Het geldt dat zo uitgespaard werd is weer besteed aan andere zaken. Het inbouwen van de apparatuur is uitbesteed. Silo's, valpijpen, luchtafzuiging, kettingtransporteur, pneumatische afsluiters en de elektronica zijn door derden geplaatst.

Op 17 december 1992 is er voor het eerst proefgedraaid zonder dat alles aangesloten was. Sinds half februari is de molen weer volledig in productie.

De computer om het proces te besturen

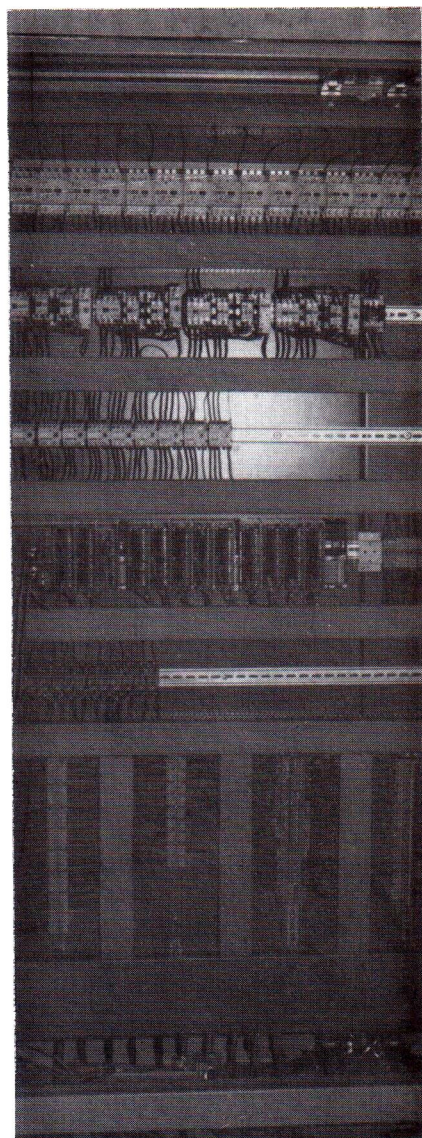
Voor de bediening van de apparatuur gebruiken de molenaars van Stiens de computer. Alle transportsystemen zijn beveiligd door volmelders. De apparatuur in het nieuwe gedeelte van de molen en in de molen zelf is geautomatiseerd en wordt bestuurd door de computer. Het computerprogramma daarvoor is geschreven door iemand die bij Douwe Egberts fabrieken inricht en vrijwillig molenaar is. Johan Cnossen heeft de grote lijnen van transportsysteem opgezet, rekening houdend met de capaciteit van de stenen, het transport en de opslagcapaciteit. Met het maaldia-gram, elders beschreven, is er een computerprogramma geschreven. Dit moest helemaal getest worden door de kleppen in een bepaalde stand te zetten om te kijken of de computer er goed op reageerde. Door het gebruik van de computer zijn alle melders, PKZ-en magneetschakelkasten bij elkaar in een kast gezet. Op de foto ziet men boven de PKZ schakeldozen en daaronder de magneetschakelaars. De rij eronder bevat het besturingsmechanisme en rechts zit de soft-starter van de motorsteen. Onderaan komt de bedrading binnen van melders. Alles wordt bediend met de computer met behulp van twee terminals, een op de begane grond en een op de maalzolder. Apparatuur is alleen in of uit te schakelen met behulp van de computer, er zitten geen drukknoppen voor de apparatuur in de molen.

Stofafzuiging

In de molen staat een stofafzuiging van het type Dalmatic van DCE in Wormerveer, welke alle silo's, maalstenen en afzakmonsters afzuigt. De benodigde diameters van de diverse pijpen is door DCE berekend. Hierdoor is het mogelijk om condensvrij en stofvrij te werken, hetgeen de hygiëne en de longen van de molenaars ten goede komt. Het nadeel is dat het een meer dan manshoog apparaat is dat op de eerste zolder konstant staat te draaien met nogal veel lawaai. De maalstenen zijn dan ook moeilijk te horen.

Zelf kijken

Of Stiens de molen van de toekomst is zullen we moeten afwachten, het is zeker een molen die met het computer-

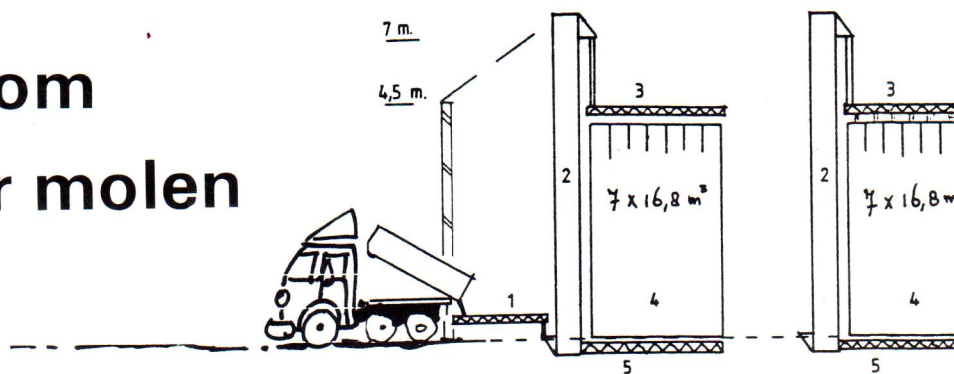
tijdperk en de voordelen daarvan is meegegaan. Of men er ook nadelen aan ziet zitten moet iedereen voor zichzelf bepalen. Dit artikel is geschreven om een indruk van molen De Hoop, de praktijk moet u allemaal zelf komen bekijken op de ledenvergadering in mei, die in Stiens gehouden wordt.

Bij deze artikelen heb ik hulp gehad van Adrie, die een aantal vragen op papier had gezet, en van Gert en Johan die ze beantwoord hebben. Het stukje over de graanstream is grotendeels door Gert geschreven.

Herman Schippers

De graanstroom in de Stiensener molen

De nummers in de tekst verwijzen naar het maaldiagram, getekend door Johan Cnossen.

Graanontvangst

Het losgestort graan komt van af de vrachtauto via een vijzel (1) en kettingtransporteur (2) en een bovenschroef (3) in de silo's (4) die in de schuur naast de molen staan. Een kettingtransporteur is een soort elevator, alleen de riem is hier vervangen door een ketting en opgaande en neergaande ketting bevinden zich in dezelfde koker. Het produkt wordt getransporteerd door rubber flappen aan de ketting. Het voordeel is dat de transporteur onder een kleine hoek kan staan en minder ruimte inneemt dan een elevator. Er zijn 7 ont-

vangstsilo's (4) van elk 13,5 ton. In deze silo's kan het graan eventueel geventileerd worden. Ook het lossen gebeurt met lucht.

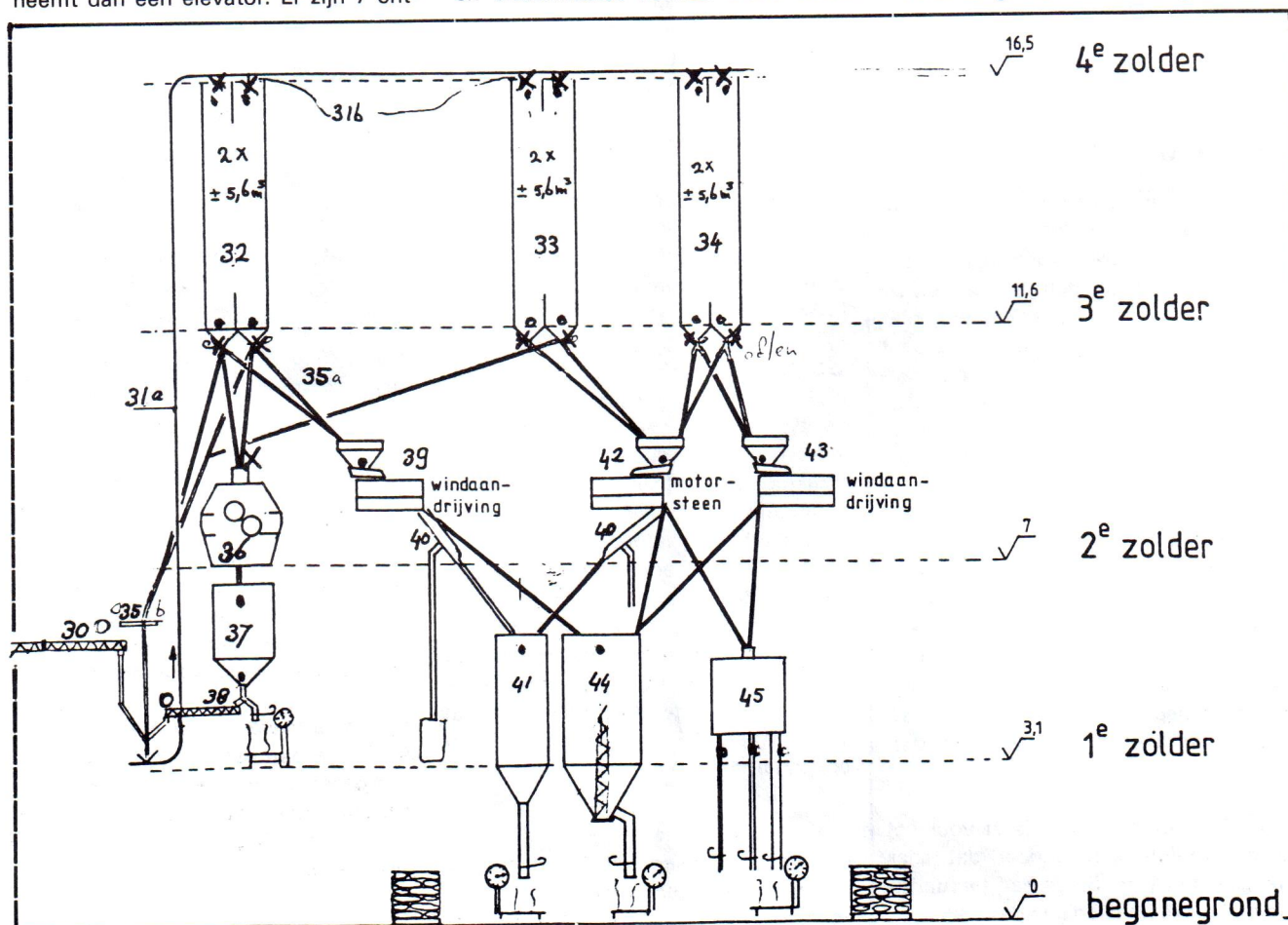
Reiniging

Vanuit de silo's worden partijen van ca. 4,5 ton naar de silo van de graanreiniger (7) gehaald met behulp van onder-schroef (5), kettingtransporteur (2), bovenschroef (3) en vulschroef (6). Door middel van een doceerschroef (8) wordt het graan, al dan niet via de graanbeuker (9) via een elevator (10) in de reiniger gebracht (11), een Westrup U 600, in hout uitgevoerd. Hier wordt door middel van luchtstromen en zeven het graan ontdaan van stro, kaf, zand en ondermaatse korrels. Deze laatste

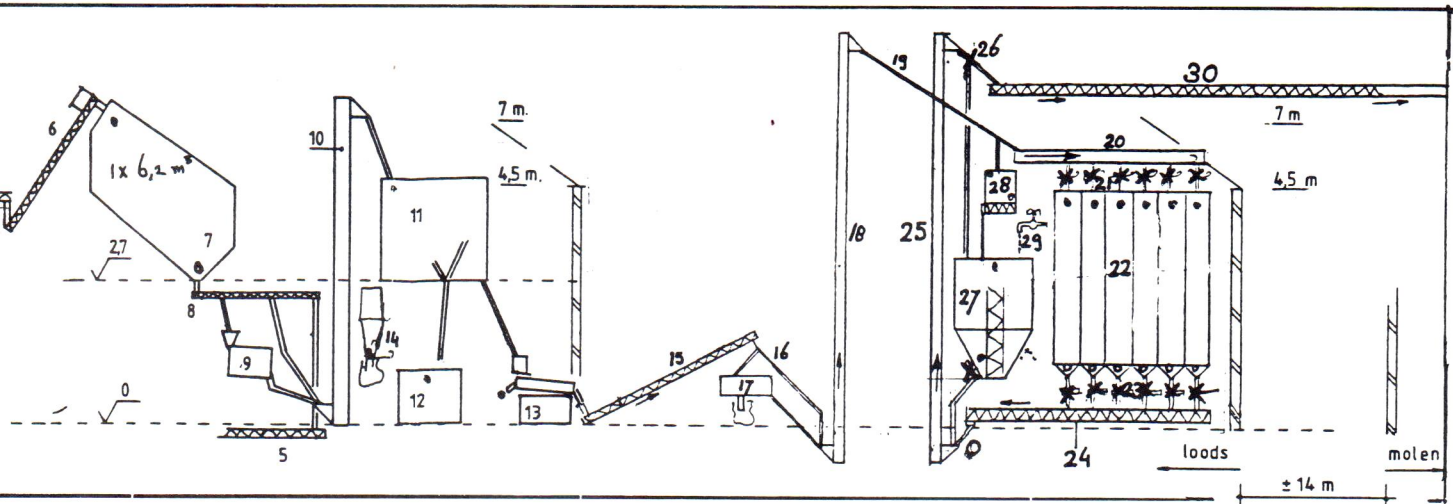
worden opgevangen in graankisten (12) en verkocht als veevoer. Hierna komt het graan op een steenuitlezer (13) die zijn lucht in een cycloon blaast (14). Via een schroef (15) valt de tarwe in een buis (16) naar een elevator (18) of op een schijventrieur (17), met een uitlaat naar de elevator (18). Via een buis (19) en een kettingtransporteur (20) komt het door verdeelkleppen (21) in een van de 6 silo's voor geschoonde tarwe (22). Er zijn 6 cellen van elk 5 ton en ze staan in het nieuwe gedeelte van de loods.

Melangeren

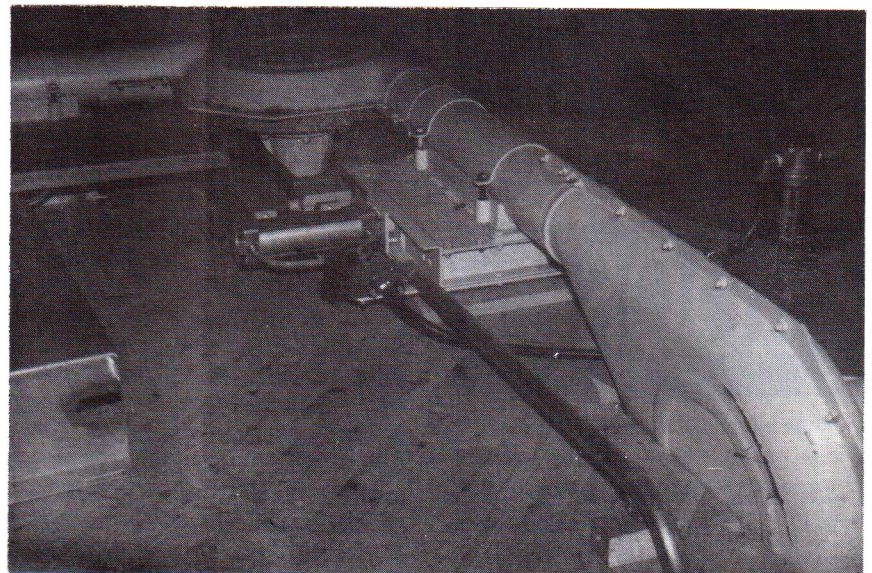
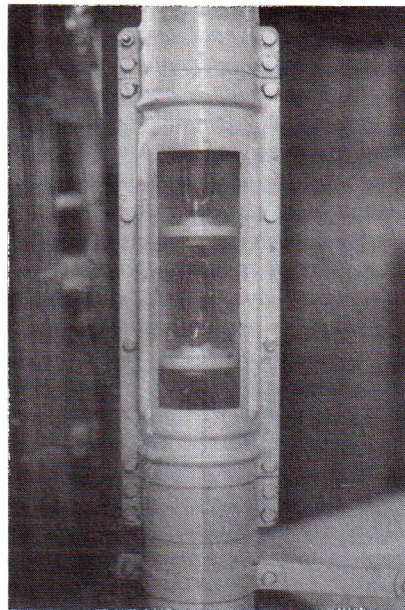
De melanges worden met behulp van de computer gemaakt. Op de computer wordt de gewenste dosering uit de di-

verse silo's ingetoetst, inclusief waterdoserende en eventuele moutdoserende. Hierna geschiedt een en ander automatisch. Door middel van pneumatische kleppen onder de silo's (23), een onderschroef (24), een elevator (25) en een pneumatische klep (26) loopt de tarwe naar een menger (27). De computer weet hoeveel tarwe er met de lopende band wordt getransporteerd en sluit op tijd de klep van een silo, zodat er precies de opgegeven hoeveelheid in de menger komt. Deze staat op drukdozen en elke nieuwe tarwesoort voor de melange wordt gewogen. De moutdoserende boven de mengketel (28) en de watertoevoer (29) worden ook door de computer gestuurd. Meteen na het melangeren gaat de tarwe naar de molen via de elevator (25), pneumatische klep (26) en schroef. In de molen wordt de tarwe naar de kapzolder gebracht door een ketting- of schijventransporteur (31a), een ketting waar allemaal schijfjes aanzitten, zie foto 1. Het voordeel van een schijventransporteur is dat er zowel vertikaal als horizontaal mee getransporteerd kan worden. Foto 2 laat zien dat de transporteur van beneden komt en dan door middel van speciale moederwielen, waar de schakels van de ketting inpassen, over de kapzolder loopt met hoeken van 90 graden. Ook de pneumatische schuiven (31b) boven een van de drie silo's is goed te zien. Een nadeel is het lawaai dat het geheel maakt. De drie siloblokken (32, 33 en 34) bestaan elk uit twee cellen. In verband met de silo's is er een zolder tussenuit gelaten, waardoor deze hoger kon worden.

Malen

Op de stellingzolder staan alle maalstenen en de walsenstoel opgesteld. De wind aangedreven stenen liggen op een halfzolder. Daar is ook de ijzeren draagbalk goed te zien. Deze mocht worden geplaatst omdat de molen niet als monument te boek staat. Er is een koppel 16-der en 17-der blauwe stenen op de wind (39 en 40). Het elektrisch aange-

dreven koppel 16-der blauwe stenen ligt op een eigen stoel (42). Vanuit de boven in de molen gelegen silo's stroomt de tarwe via buizen met pneumatische kleppen (35) naar de karens van de maalstenen en naar de walsenstoel, te zien op foto 4. Het volkorenmeel wordt direct op een

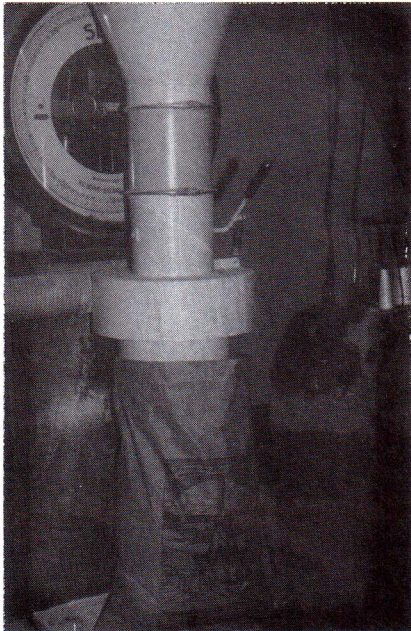
grote meelmenger (44) gemalen. Door de royale inhoud van 2,5 ton behoeft de menger slechts een paar keer per dag afgetapt te worden. Gebroken graan loopt via een zeef voor het ondermeel (40) in een speciale opvangbunker (41) met steile onderconus, waardoor er geen ontmenging in optreedt.

Dit is vooral belangrijk voor gebroken rogge voor het Fries roggebrood, waarin slechts een gedeelte van het ondermeel wordt afgezeefd. Omdat rogge een kwart van de omzet uitmaakt wordt er veel aandacht aan besteed.

Het meel en gebroken goed wordt op de begane grond opgezakt en meteen op pallets geladen. Tegen het stuiven bij het opzakken is er rond de aftapmond een stofafzuiging gemaakt, zie foto 5.

Pletten en kneuzen gebeurt op een dubbele walsenstoel (36). Onder de stoel wordt het opgevangen in een bunker (37) en van daaruit opgezakt of naar de silo boven de maalstenen getransporteerd (38). Van de motor- of windstenen loopt het meel voor bloem naar de planzifter (45).

BEDRIJF

Specialist of generalist?

Dat een boottochtje tot diepzinnige gedachten aanleiding geeft is onder romantici, dichters en dromers bekend. Maar dat ook molenaars al varend de zakelijkheid kunnen ontstijgen...?

De introductie van de nieuw gevormde meelgigant 'Ranks Meel' tijdens de Waalvaart op 2 april jongstleden vormde een mooie gelegenheid om prominente sprekers uit de bedrijfskolom aan te horen. Eén opmerking van die geleerden drong tot Pandsels hersenen door: 'op de Europese meelmarkt is slechts plaats voor grote concerns en daarnaast enkele kleine specialisten.' Generalist of specialist, groot-industrie of ambacht: iets er tussenin schijnt ondenkbaar! Is een ambachtelijke korenmolenaar een echte specialist? Hoe ziet trouwens een echte specialist eruit? Zo iemand weet alles af van een klein gedeelte. Hij of zij richt zich op een deelmarkt en beheerst die volkomen. Een specialist is een meester in de beperking. Een generalist daarentegen is sterk in de breedte. Hij kan alles en dat alles ook goed genoeg. Hij blinkt nergens specifiek in uit, maar is overal in getraind, een tienkamper om zo te zeggen. Als meelfabrikant produceert hij een betrekkelijk klein basisassortiment, maar dat in enorme hoeveelheden

en tegen een lage kostprijs. Hij heeft altijd de neiging de kleine afnemers aan te passen aan zijn produkt in plaats van andersom. Het verlangde lage maalloon, gepaard aan een constant produkt, betekent een solide basis voor een winstgevende calculatie in de bakkerij.

Maar zie, de échte molenaar, als specialist groot in het kleine maalwerk en in het echte maatwerk. Hij is dé partner van de ambachtelijke bakker en levert de grondstoffen voor diens specialiteiten. Op kleine en regionale meelmarkten levert hij echte specialisten, waar horeca en detailhandel zich mee profileren. Hij is een maaldeskundige, een meeltechnoloog, een volslagen bakker, een kok en marketeer. Zo'n duizendpoot, zo'n 'pistor universalis', zie ik niet voor me; wél waartoe bundeling van kennis en kunde kan leiden. Een professionele specialist vult de kleine deelmarkten in (de niches!), vecht niet tegen de industrie als een dwaze Don Quichotte, maar vult aan en versterkt zo de hele markt.

Het M.S.'Austria' meerde af aan de Waalkade in Nijmegen en Pandsel stond weer met twee benen op de grond. (...?)

A.Pandsel

ROOSE

Denkt u als molenaar bij het woord "Tirol" ook altijd aan besneeuwde bergtoppen, groene Alpenweiden en jodelende mensen in klederdracht? Dan wordt het hoogste tijd dat u uw gedachten eens drastisch gaat bijstellen. Bij het horen van het woord "Tirol" moet u namelijk - net als ik sinds kort - onmiddellijk denken aan de zogenaamde "Osttiroler Getreidemühlen". Dat zijn kleine, elektrisch gedreven maalstoeltjes voor huishoudelijk gebruik. Om ze te aanschouwen hoeft u trou-

wens niet meer zélf op (wintersport)vakantie, want ze worden inmiddels geïmporteerd. "Zuidtiroler graanmolens nu ook in Nederland!", lees ik op een verkoopbrief, mij toegezonden in een - overigens vergeefse - poging om dergelijke apparaten aan ambachtelijke windkorenmolenaars te slijten.

Op de folder slaat allereerst de geografische spraakverwarring toe: want de OOSTtiroler graanmolens, zijn nu plots ZUIDtiroler graanmolens geworden. Maar afijn: onder het slogan "De kracht van de natuur behouden" prijkt (uiteraard, hoe kan het ook anders) een fraaie kleurenfoto van een waterradmolen. Want met een beetje fantasie komt in Nederland - net als in Tirol - het stromend water gewoon uit het stopcontact. De techniek staat voor niets! Nog maar amper bijgekomen van de milieuproblematiek, waarvan ik u in vo-

rig nummer meldde, moet m'n maag nog meer verbale onzin verteren. "...Vroeger werd de hele korrel gebruikt; nu alleen nog maar de kern. De kiem en de zemel worden niet meer gebruikt". Einde citaat. Nog nooit voelde ik mij zó beroerd na het lezen van iets over gezonde voeding. Bovenstaand citaat stamt niet uit deze tijd, maar uit de tijd zo rond 1960... dezelfde

Roose in Tirol

de tijd dat menig ambachtelijk korenmolenaar de das om werd gedaan. In Duitsland waren de Osttiroler Getreidemühlen daar een belangrijke oorzaak van.

Van de secretaris

In memoriam Piet Huygens

Op 21 februari j.l. kregen wij het droeve bericht te horen, dat onze collega-molenaar en lid van het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde was overleden.

Als je dit hoort en je hebt Piet gekend, dan gaat er ineens van alles in je om. Dan is alles ineens erg betrekkelijk. Je maakt plannen voor de toekomst en wilt nog van alles doen en dat zal Piet ook gedaan hebben, je wilt nog genieten van je werk, je gezin en alles daarom heen. En dan is dat ineens afgelopen. Geveld door die vreselijke ziekte.

Piet was een fijne vent, altijd vrolijk en voor iedereen een woord. Een collega die meedacht over het wel en wee van het Gilde. Laten wij zijn pleidooi voor "onder de tonners" niet vergeten. Zijn inzet voor zijn molen en voor het Gilde zal ons tot nadenken stemmen en moge dit een troost zijn voor zijn vrouw en familie, om zo dit grote verlies te kunnen dragen en verwerken. Het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde wenst U en Uw familie alle kracht toe.

Op 6 maart j.l. vierde "De Hollandse Molen" haar 70-jarig bestaan. Op die vergadering zijn er een aantal mensen in het zonnetje gezet, die zich verdienstelijk hebben gemaakt bij het instand houden van molens.

Die eer viel ook onze eigen voorzitter Jan Tollenaar te beurt. Hij kreeg uitgereikt het certificaat van verdienste. Hij werd gekenschetst als een actief molenaar met een brede inzet. Jan ook van het Gilde onze felicitaties.

De heer Johan S. Bakker, ons allen wel bekend als schrijver van publikaties in de Molenaar en als adviseur verbonden aan het A.K.G., kreeg de jaarprijs voor Vernuft en Volharding overhandigd. Een hele eer en wij hopen nog heel wat verhalen uit zijn hand te kunnen lezen. Ook U de felicitaties van het Gilde.

De heer Adrie Peereboom heeft op persoonlijke titel zitting genomen in het Alg. bestuur van de Hollandse Molen. Wij wensen hem alle succes toe.

Het bestuur

'n Snel Portret

GERARD AMERSFOORT

In 1909 begon de vader van Gerard Amersfoort (2-7-1936) in Alphen a.d. Rijn met een veevoederfabriek. "Met tien lege zakken en een kar", zoals hij het zelf zegt. In 1956 heeft hij de molenaarsschool in Wageningen bezocht en les gehad van de heer Hartgerink. Er waren toen nog 3000 veevoederbedrijven tegen 300 nu. Daar heeft hij ook stenen leren scherpen, de ene leerling zette er een scherpsel op en de volgende mocht die er afslaan voor hij zelf kon gaan scherpen. Ook waren kennis en technische kennis van de apparatuur was een belangrijk onderdeel. In 1965 heeft Gerard de zaak van zijn vader overgenomen. In die tijd waren veevoerders een groeimarkt. Hij heeft het bedrijf dan ook zien groeien van 30 ton naar 600 ton per week.

Door toenemende concurrentie en automatisering ging het echter steeds slechter. Terwijl bij Gerard een man 8 ton per uur produceerde, was dat bij UT Delfia 60 ton. De marges werden te laag. Hij heeft veevoer verkocht met een bruto marge van f 4,-/100 kg. Dat is alleen vol te houden als je heel veel met weinig mensen produceert. Er waren twee zoons die het bedrijf op den duur zouden overnemen, tot ze ontdekten hoeveel er gewerkt moest worden en hoeveel dat opleverde. Het probleem over de opvolging maakte dat de zaak is verkocht in december 1989. Marcel Gordijn kende Gerard als molenaar omdat zijn bedrijf er wel eens tarwe loste met een van de bulkauto's. Om niet in een gat te vallen na de verkoop van zijn bedrijf ging hij in januari 1990 naar De Eendracht. Omdat Marcel alleen op zaterdag maalde ging hij naar Marcel Koop in Gouda. Daar heeft hij een tijd als vrijwilliger gewerkt. Omdat ze nog naast de zaak woonden

in Alphen a.d. Rijn zagen ze nog te veel van het bedrijf en daarom wilden ze weg. Gerards vrouw komt van de Veluwe. Ze hebben daar op Nationale Molendag van 1990 rondgekeken. Het bleek dat er in Hulshorst een molen vrij kwam en hoewel de molen vrij klein is leek het hem wel wat. De gemeente Nunspeet is eigenaar van de molen en het klikte met de voorzitter van de molencommissie. Omdat Gerard geen vrijwillig molenaar was kon de molen niet verzekerd worden. Toen Gerard dat zelf via zijn oude contacten deed, ging de gemeente akkoord. Er is nu een contract met de gemeente en problemen over de elektrische aandrijving van een van de twee koppel stenen zijn opgelost.

Het was echter een lege molen zonder omzet. Volkorenmeel leefde er niet, de bakkers hadden geen interesse. Toen hij het probeerde met gebroken en geplette tarwe werd een bakker helemaal enthousiast. Na enige tijd wilde hij ook het volkorenmeel, maar alleen van Herzog tarwe, zowel voor het meel als voor de gebroken. De tarwe komt van een telersvereniging in Flevoland die alleen maar Herzog verbouwen. Dit wordt geselecteerd op eiwit en de partijen met een hoog eiwitgehalte worden apart gehouden voor de broodbereiding. De telersvereniging heeft zo'n 2000 ton tarwe met een hoog eiwitgehalte opgeslagen, waardoor Gerard het hele jaar een goed tarwemeel kan leveren ondanks dat het slechts één ras is.

De tarwe wordt in bulk aangevoerd en in een nieuw gebouwde silo op de begane grond geblazen. De gemeente had in het begin wel problemen met de investeringen, maar Gerard heeft ze duidelijk kunnen maken dat er voor een molen met apparatuur altijd sneller een vrijwilliger te vinden is dan voor een lege molen. Een van de zoons werkt bij UTD en door de malaise met de varkenshouderijen steekt die wel eens zijn voelhorens uit richting molen. Dat zou dan de vierde generatie zijn, aangezien Gerard's grootvader ook al molenaar was. Een probleem is dat 80% van de omzet naar een bakker gaat en de basis dus wel heel erg smal is. Daarom doet Gerard mee aan Innomill, om te kijken of er bijvoorbeeld via pannekoekmeel uitbreiding van de omzet te realiseren valt.

MARKT

We blijven toch steeds een niet-eenduidig verhaal houden in deze rubriek. Dat heeft te maken met het feit dat we ook niet-eenduidig bezig zijn. We hebben bakkers als afnemers en we hebben particulieren. Die bakkers-afnemers kunnen we bovendien niet helemaal tegemoet treden alsof we grossiers of gewoon maar grondstofproducenten waren. Via de bakker richten we ons ook nog eens tot diens klanten. Inge-
wikkeld.

Als we het dus hebben over de concurrentie dan is dat opnieuw niet een rechttoe-rechtaan adviesje. Wie is de concurrent? De meelfabriek? Of zijn het evenzeer de vakbroeders en moeten we de laatstgenoemden proberen af te troeven? Omdat we dat niet vinden, moeten we daarom toch niet het mechaniekje van de concurrentie-analyse in stelling brengen?

Wanneer u een gewoon winkeltje had, dan was het zaak regelmatig uw collega's in de peiling te houden en voor u zelf uit te maken, wat van ieder van hen de sterke en de zwakke kanten zijn. Maar nu we dat doorsnee winkeltje niet hebben is het tóch slim op deze manier te werk te gaan. Door de collega/concurrent onderwerp van studie te maken komt de eigen positie beter afgetekend te staan. Want als je bij de ander iets opmerkt dat ijersterk is, is het toch je tweede natuur om onmiddellijk naar jezelf te kijken: hoe breng ik het er op dit terrein af?

Je gebruikt de anderen dus als een spiegel. Andermans sterke en zwakke zijden zijn aanleiding om het eigen za-

kendoen op zwakheden en kracht te inspecteren. Presenteer ik me goed - heb ik het goede assortiment te bieden - verleen ik service (of maak ik het daarin te bont?! - doe ik genoeg aan mijn promotie/reklame? En naar de bedrijfskant gericht: ga ik met m'n tijd mee - innoveer ik genoeg?

Je moet dan natuurlijk wel eerlijk met jezelf omgaan. Jezelf voor de gek houden maakt deze exercitie volslagen zinloos.

Laat ik voor deze keer eens stoppen met een waar, en door ieder die in mijn woonomgeving komt te controleren, verhaal. Aan de Antwerpsestraatweg als je hier het bos uitrijdt zitten twee benzinstations. De één is gewijd aan Avia en de andere aan Texaco. Een jaar of vijf geleden is de Texacopomp overgenomen door een nieuwe man. Bij de startpositie waren beide pompen krek eender: zelfbediening en geen tierelantijnen. Inmiddels is de Texacopomp een soort bedevaartsoord van de streek. Je kunt er bloemen kopen, openhaardblokken, schunnige videofilms en bedenken het verder maar. Je wordt met benzine bediend. Als je zelf de slang afneemt staat er al iemand naast je die vrolijk vraagt of-tie je mag helpen. Als je het liever zelf doet, vooruit dan maar, dan wast hij/zij ondertussen alle ramen. Als je langsrijdt, met de auto maar ook op de fiets, dan wordt er naar je gezwaaid of geroepen (want we zijn hier in het gemoedelijke Brabant nietwaar). Soms, als ik mijn portie vloeibare energie inneem, kijk ik naar de overkant, naar het eenzame meisje van Avia, en verbeeld me dat haar ogen zich met loodvrije tranen vullen terwijl ze denkt: och had iemand me maar eens geleerd hoe ik een concurrentie-analyse kan maken...

JH

Uw succes
wordt mede
bepaald door
een goede
kwaliteits-
zak

WALKI

Sacks B.V.

Postbus 110
1135 ZK EDAM
Tel. 02993-71451

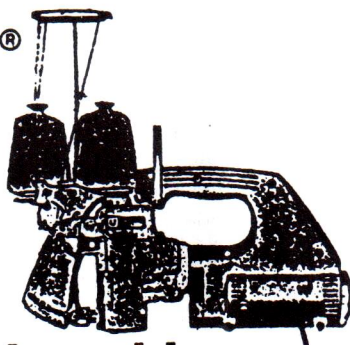
Voor meelzakken
en zakband
naar

**Van Randeraad's
Zakkenhandel**

Zuidzijde 118 a
2411 RW BODEGRAVEN
Telefoon (01726) 16139
's Avonds na 18.00 uur:
telefoon (03488) 8614

Union Special®

Fa. DENA
Postbus 209
8250 AE Dronten
Telefoon 03210 - 187 26
Telefax 03210 - 187 28

**zakkennaaimachines
onderdelen en garens**

Vele soorten hardhout o.a.

**AZIJNHOUT
GROENHART
POKHOUT**

AMSTERDAMSCH
FIJNHOUTHANDEL
Minervahavenweg 14
1013 AR Amsterdam
tel. 020-828079